

Pengekrisen i New York.

Ved Slutningen af August og Begyndelsen af September kunde man i forskjellige Børsberetninger læse de mest tiltalende Skildringer af den smilende Fremtid, Børserne formentlig gik imøde. Der taltes om rigelige Pengemarkeder, om gunstig og fast Stemning, om Haasse, om nyt Opsving i Forretningerne, — kort sagt: om alt muligt Herligt. Man anede ikke, at der samtidig i Nordamerika forberededes en Krise, om hvis Mage man skal søge længe.

Det var Fredagen d. 19 Septbr. at man modtog det Tordenbudskab, at «Verdenshuset» Jay Cooke & Co. den foregaaende Dag havde standset sine Betalinger. Som en Beroiligelse tilføjedes det dog, at denne Standsning formodentlig kun vilde være midlertidig, da Huset ejede betydelige Aktiva, der dog ikke i Øjeblikket vare realisable. (Ved en senere Opgjørelse viste det sig, at Husets Passiva beløb 8 Mill. Dollars, dets Aktiva 16 Mill.) De følgende Dages Efterretninger vare imidlertid kun lidet trøstelige, saaledes som det vil fremgaa af den Skildring, vi nedenfor skulle give af Krisens historiske Gang. Men inden vi gaa over hertil, ville vi kortelig angive de sandsynlige Grunde til dens Udbrud.

Pengeforholdene i Nordamerika, særlig i New York, havde allerede i flere Aar været meget maadelige, men i de sidste Maaneder havde de forværret sig i den Grad, at New York'ske Blade havde forudset og forudsagt en Krise. Disse daarlige Forhold maa føres tilbage til Præsident Lincolns Dage. Denne ellers saa fortrinlige Statsmand var nemlig i 1862 ved de finansielle Vanskeligheder, Borgerkrigen voldede, bleven foranlediget til at gjøre et meget farligt Skridt: Udstedelsen af de saakaldte *Greenbacks*. Der er maaske ikke nogen ab-

solut Hindring for, at Omsætningen paa en betryggende Maade kan besørages ved saadanne af Regjeringen udstedte uindløselige Papirspenge; men en nødvendig Betingelse herfor er det rigtignok, at Regjeringen holder Maade med sin Udstedelse. Denne Betingelse respekteres imidlertid aldrig, eller kun meget sjældent. Som det er gaaet i andre Lande, saaledes gik det ogsaa i Amerika: Regjeringen udstedte for mange af sine Greenbacks, og den uundgaelige Følge heraf var: Papirspengene faldt i Værdi og Gullet fik Præmie. Imidlertid var det, uagtet man ikke havde kunnet bevæge sig til Afskaffelsen af Greenbacks, dog lykkes betydeligt at reducere Præmien paa Guld: medens Guldprisen i Febr. 1868 var 141, havde man i April 1870 faaet den ned til 111. Men i de sidste Tider havde Guldprisen været underkastet meget betydelige Fluktuationer, forårsagede ved en Bande Børsspilleres Kunstgreb, der gik ud paa at ruinere den solide Handel. Denne Bandes Anfører var den berømte Jay Gould, en Mand, hvis Fremtræden altid spaar Ondt. Men foruden de af denne uhyggelige Person ledede Transaktioner paa Guldbørsen var der Stof nok til Uro. Den 10 Septbr. blev det almindelig bekjendt i Wall Street, at Markedet var oversvømmet af forfalskede Jærnbaneobligationer. Af en Person, der gik under Navnet «C. J. Williamson», var der blevet udgivet ikke mindre end for $1\frac{1}{2}$ Million Rdl. saadanne værdiløse Papirer. Forskrækkelsen over dette storartede Bedrageri, der var blevet opdaget derved, at en Mægler paa en af de falske Obligationer, man søgte at prakke paa ham, havde fundet samme Nummer som paa en ægte, der var i hans Besiddelse, forøgedes end mere, da det erfarede, at der ogsaa var falske 500 Dollars Noter i Cirkulation. Føjes saa hertil, at der rasede en fuldstændig Deroute i Jærnbanebonds, vil det ses, at Tilstandene ikke vare hyggelige. Hertil kommer, at Bankerne paa Grund af deres slette Status ikke var i Stand til at udholde store Stød. Efter den amerikanske Banklov skulle Bankerne i de større Stæder have en Reserve paa mindst 25 pCt. af deres Forpligtelser liggende i Guld eller Papirspenge. (I de mindre kun

15 pCt.) Men da Krisen udbrød, var det kun lige akkurat, at denne fandtes; det Beløb, der forefandtes ud over det lovbestemte, var saa ubetydeligt, at Bankerne maatte være ude af Stand til at indløse større Mængder af Noter eller tilbagelevere større Beløb af Deposita. Der var ikke Tale om, at de skulde kunne udholde en «Run»; en Draabe vilde faa Karret til at løbe over.

Saa var det, at Jay Cooke & Co. faldt d. 18 Septbr. Dette Hus, hvis Betydning egenlig først skriver sig fra 1861, havde Regjeringens Protektion at takke for det uhyre Opsving, det saa hurtigt havde taget. Det var af Regjeringen blevet benyttet som dens Agent, og det havde gjort meget store Forretninger, ved hvilke det sikkert havde tjent uhyre Summer. Bl. A. havde det været med til at indkassere Alabama-Erstatningen, og Englænderne udtale nu deres Glæde over, at denne Transaktion var ført til Ende inden Krisen, da de ellers «maaske vare komne til at betale to Gange». Huset havde imidlertid indladt sig for stærkt med «the Northern Pacific Railway», og dette havde foranlediget dets Fald — saaledes lød i alt Fald de første Efterretninger; senere angaves andre Grunde. Dette være nu som det vil; nok er det: Jay Cookes Fald var Signalet til Krisen.

Den 19 Septbr. standsede Fisk & Hatch sine Betalinger og 14 andre Huse fallerede. Bankerne i Filadelfia og Washington bestormedes, og Ophidselsen var stor. — Den 20 Septbr. hed det først, at Tilstanden begyndte at bedre sig; men hvad Morgenens havde lovet, skulde Aftenen ikke holde: den ene Fallit indtraf efter den anden, Ophidselsen steg, Fonds- og Guld-børsen lukkedes, og Clearing-House standsede sin Virksomhed. Dagen sammenlignes med hin mindeværdige «sorte Fredag.» — Den næste Dag, Søndagen d. 21, plejede Regeringen Raad med Vanderbilt og andre Finanskapaciteter om, hvad der var at gjøre. Man havde foreslaaet Udgivelsen af den saakaldte Reserve paa 44 Mill. Noter. Men disse 44 Mill. var i Virkeligheden kun Forskjellen mellem, hvad der lovmæssigt maa være og de 356 Mill. der faktisk vare i Cirkulation af Noter. En Udstedelse af denne Reserve var altsaa kun en ligefrem

Forøgelse af Notecirkulationen. Hertil turde Regeringen fornuftigvis ikke give sin Tilladelse, og den foretrak at beslutte sig til Opkjøb af et «uindskrænket» Beløb Bonds til Parikurs mod Guld, hvorom Børsen officielt underrettedes d. 22. Uagtet dette Ord «uindskrænket» nok skulde forstaas paa en egen Maade og i alt Fald ikke tages synderlig bogstavelig, saa frembragte Erklæringen om, at Regeringen vilde gjøre Sit til at lette Situationen, en bedre Stemning. Ja den næste Dag erklærede Finanssekretæren endog Paniken for endt; men denne Bedring var kun af alt for kort Varighed; thi allerede samme Dags Aftes meldes der flere ny betydelige Falliter, deriblandt Huset Henry Clews & Co., hvilken Fallit medførte, at ogsaa Londonerfirmaet Clews & Habicht maatte standse sine Betalinger. Endvidere berettedes det, at Vexelkursen paa London i Dagens Løb faldt fra $107\frac{1}{2}$ til 105, at Stemningen var meget trykket, og at Krisen nu havde forplantet sig til Syden. D. 24 forværres Situationen end ydermere. Alligevel standser Regeringen d. 25 sine Opkjøb efter at have opkjøbt for 12 Mill. Dollars. Herved bliver Stemningen endnu mere trykket, og man forlanger Kongressen indkaldt for at det kan blive muligt at tage overordenlige Forholdsregler. Der hersker almindelig Forretningssløshed, og Krisen udbreder sig til Vesten. D. 26 stiger Guld til $113\frac{5}{8}$, som det hedder som en Følge af Efterretningen fra Evropa om en Nedgang i amerikanske Værdier. Falliternes Antal forøges denne Dag meget betydeligt. D. 27 stiger Guld til $115\frac{1}{2}$. Clearing-House beslutter Udgivelsen af saa kaldte Certifikatslaan, uden begrænsede Engagements. — De følgende Dages Telegrammer lyde mere beroligende, og det synes virkelig som, om Krisen i det Væsenlige er endt.

Dette er Hovedtrækkene af Krisens Historie indtil d. 1 Oktober. Spørges der nu om, hvad Indflydelse den vil faa paa de evropæiske Markeder, saa tro vi, at det vilde være unyttigt her at indlade sig paa slige Betragtninger. Derimod skulle vi kortelig minde om, hvad Indflydelse den har faat, om hvad der altsaa er hjemfaldet til Historien.

Det kunde ikke være Andet end, at Udbruddet af en voldsom Finanskrisen i Nordamerika maatte gjenoplive ubehage-

lige Erindringer. Den store Pengekrise i 1857, der endnu staar saa levende for os, kom jo fra Amerika. Forestod der nu ikke en Gjentagelse af den? spurgte man ganske naturligt sig selv ved Efterretningen om Ulykkerne hinsides Atlanterhavet. Den danske Børs dalede ved de første Efterretninger ikke saa ganske lidet; men trods de mindre gode senere Telegrammer hævede den sig dog meget hurtigt, da den saa, at London, det mest truede Punkt, holdt Stand. End ikke Filialen af Jay Cook & Co. i London, Jay Cook Mac Culloch & Co., saa sig nødt til at standse sine Betalinger. Ledet af den meget ansete tidligere amerikanske Finansminister, Mac Culloch, erklærede denne Filial at have Fonds nok til at dække sine Engagementer for 40 Dage, og den har hidtil holdt sig tapper. Vel saa Bank of England sig d. 25 Septbr. nødt til at beskytte sit Guldforraad mod de begyndende Guldudførsler til Amerika ved at sætte sin Diskonto op fra 3 til 4 pCt., og nogle Dage senere fulgte en yderligere Forhøjelse til 5 pCt.; men det havde dog ikke nogen foruroligende Indflydelse paa Markedet.

Det franske Pengemarked blev kun ganske øjeblikkeligen berørt af Krisen, og ikke i nogen overordentlig Grad.

I Tyskland saa det værre ud. I Hamborg vandt Baisse'n en fuldstændig Sejr; men, siger den hamborgske «Börsenhalle», vinder den mange af den Slags Sejre, er det ude med den. — I Berlin ere Forholdene næsten endnu sørgeligere. Børsen har fremvist Tilstande, der have en foruroligende Lighed med Forholdene i Wien i Maj, og det nævnte Børsblad har fundet det nødvendigt nu ogsaa at aabne en Rubrik i sine Spalter for «der grosse Krach in Berlin».